

50 tisíc dárců českého národního registru dárců dřeně (ČNRDD) a obhájení akreditace WMDA: dobrá zpráva pro program transplantací krvetvorných buněk ČR

Jindra P.

Hematologicko-onkologické oddělení FN Plzeň & Český Národní Registr Dárců Dřeně, Plzeň

Transfuzie Hematol. dnes, 20, 2014, No. 4, p. 101-102

V září letošního roku dosáhl Český národní registr dárců dřeně (ČNRDD) se sídlem v Plzni 50 000 registrovaných dobrovolných dárců. Získání takového množství registrovaných nepřibuzných dárců po 22 letech od založení registru je nutno považovat především za společný úspěch všech spolupracujících dárcovských a náborových center, jejichž síť pokrývá celou Českou republiku.

Dosažení tohoto čísla by jistě bylo satisfakcí pro bohužel předčasně zesnulého zakladatele a po dobu 20 let vedoucího lékaře registru – primáře MUDr. Vladimíra Kozu. Připomeňme, že si registr doslova vyvzdoroval, že ho zakládal proti vůli tehdejšího Ministerstva zdravotnictví, které prosazovalo pouze registr jediný – zřízený v IKEM, a aktivitu primáře Kozy vnímalo jako škodlivou a síly tříštil. Jeho argumentace, že zdravá konkurence dvou registrů je ve světě běžná a naopak zvýší počet dárců pro české pacienty, byla tehdy považována za nepodloženou. Dnes mohou česká transplantáční centra především díky ČNRDD hledat mezi více než 70 000 českými dárci a navíc mají luxus výběru organizování dovozu krvetvorných buněk (KB) od zahraničního dárce ze 2 zajišťujících subjektů – ČNRDD a CSCR v IKEM.

Kvalitu registru není ale možno odvozovat pouze od počtu registrovaných dárců (přestože jde o veličinu zásadní), ale i od věkového složení a především úrovně HLA typizace registrovaných dárců. Dosavadní zkušenosti jednoznačně prokazují výrazný příznivý vliv, pokud je transplantace provedena co nejrychleji (než je malignita pokročilá), je-li maximální HLA shoda a je-li dárce mladší 35 let (1, 2). Je logické, že nejlépe tento úkol splní registry disponující velkým počtem dobře HLA typizovaných dárců a s nízkým mediánem věku dárců. ČNRDD v tomto směru patří k nejkvalitnějším světovým registrům. Má více než 90 % dárců typizovaných na všechny základní HLA antigeny, přičemž > 40 % je dokonce kompletně vyšetřeno výhradně molekulárně genetickými technikami. Kvalitou a rozsahem HLA

typizace nemá ČNRDD v postkomunistických zemích Evropy konkurenci a v tomto ohledu se vyrovná (či je dokonce předčí) i registrům srovnatelných vyspělých zemí jako je např. Rakousko, Dánsko, Belgie... Medián věku jeho dárců je 37 let, což ho řadí k registrům s největším podílem mladých dárců. Nakonec naprosto objektivním a neoddiskutovatelným indikátorem celkové úrovně databáze ČNRDD jakož i vlastní organizace registru je prestižní mezinárodní WMDA akreditace (World Marrow Donor Association), kterou ČNRDD obdržel v roce 2005 jako 4. registr na světě a v září 2014 ji již podruhé obhájil. Mimochodem tuto akreditaci nemá dosud žádný jiný registr postkomunistických zemí. Článek v tomto čísle T&H Dnes je právě věnován tomu jak ČNRDD plní hlavní indikátory kvality práce registru a zasazuje je do kontextu s náročnými požadavky WMDA (3). Tyto indikátory kvality přímo souvisejí s naplněním hlavního cíle registrů obecně, tedy rychlým nalezením optimálního dárce pro daného pacienta. Pro transplantáční centra – čili „zákazníky“ registru – je potěšitelné, že ČNRDD ty zásadní z nich úspěšně naplňuje.

Zmíněné charakteristiky by však byly jen hrou čísel, pokud by se neodrazily v efektivitě registru. Jejím primárním parametrem je počet dárců, kteří reálně darovali KB. Za dobu existence ČNRDD darovalo KB již celkem 529 dárců, z toho 364 odběrů bylo pro pacienty v ČR a 165 pro pacienty v zahraničí, což z ČNRDD zařazuje mezi nejefektivnější registry světa (3). Stejně významnou část činnosti ČNRDD však tvoří i vyhledávání dárců a organizace transportu KB od dárců ze zahraničních registrů pro české pacienty bez dárce v registrech českých. ČNRDD je výhradním registrem zajišťujícím tuto činnost v transplantáčních centrech v Plzni, Hradci Králové a Olomouci, zčásti se podílí i na programu centra v Brně. Za dobu existence našel registr zahraničního dárce pro celkem 617 českých pacientů (všechna výše uvedená data k 31. 8. 2014). Zásadní pří-

JINDRA P

nos ČNRDD pro program transplantací KB v ČR ilustrují data z roku 2013. Tehdy bylo celorepublikově provedeno celkem 147 nepříbuzenských transplantací přičemž ČNRDD zajišťoval více než 60 % těchto výkonů, z toho ve více než 10 % se jednalo o vlastního dárce ČNRDD. Předběžné údaje letošního roku ukazují na ještě výraznější podíl dárce ČNRDD (k 1. 10. 2014 odebráno již 26 dárce pro pacienty v ČR).

50 000 dárce a přímý přístup k více než 24 milionům dárce celého světa rozhodně není málo ani v mezinárodním kontextu. Pro transplantační centra ČR a jejich pacienty tedy můžeme mít pozitivní zprávu, že pro cca 90 % pacientů nalezneme včas optimálního dárce KB. A to na počátku byla jen vytrvale realizovaná myšlenka jediného člověka, kterou do současné podoby rozvinulo systematické úsilí desítek profesionálních a dobrovolných spolupracovníků...

Jim a každému z oněch 50 000 dárce patří velký dík!

LITERATURA

1. Lown RN, Shaw BE. Beating the odds: factors implicated in the speed and availability of unrelated haematopoietic cell donor provision. *Bone Marrow Transplant* 2013; 48: 210-219.
2. Jindra P. Praktický pohled na význam HLA shody pro transplantaci krvetvorných buněk od dospělých nepříbuzných dárce. *Transfuzie a Hematol dnes* 2013; 19: 33-38.
3. World Marrow Donor Association. Available at www.worldmarrow.org (accessed on 1. Sep 2014)

MUDr. Pavel Jindra, Ph.D.

Hematologicko-onkologické oddělení FN Plzeň
Alej Svobody 80
304 60 Plzeň
&
Český Národní Registr Dárce Dřeně
Na Roudné 123/212
301 00 Plzeň
e-mail: jindra@fnplzen.cz